

Oever

Najaar 2008 - nr 56

Vereniging "De Oeverlanden Blijven!"

De Oeverlanden is een onbedoeld stukje nieuwe natuur dat zich sinds de jaren zestig ontwikkeld heeft op een vergeten plek ingeklemd tussen de gehele noordoever van de Nieuwe Meer en de snelweg A4 naar Schiphol.

Uit de actiegroep die het terrein in de jaren tachtig voor stadsontwikkeling behoed heeft, is de Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" voortgekomen die het gebied thans met steun van vrijwilligers en in samenwerking met het stadsdeel Slotervaart op traditioneel-ecologische grondslag beheert.

Blijvende betrokkenheid bij het gebied zal ook in de komende jaren nodig zijn om aantasting van het gebied te voorkomen, en de natuurwaarden te behouden dan wel te versterken.

Colofon

- De *Oever* is het ledenblad van de vereniging "De Oeverlanden Blijven" (VDOB!) en verschijnt twee maal per jaar. Leden ontvangen tevens eenmaal per jaar een kalender. Losse kalenders ontvangt u na betaling van € 3,- op gironummer 4068809 van "De Oeverlanden Blijven!" te Amsterdam, o.v.v. 'kalender'. Vermeldt u a.u.b. uw adres.
- Kopij voor de *Oever* kunt u, na overleg met het bestuur, sturen naar redactie@oeverlanden.nl
- Nieuwe leden kunnen zich aanmelden door (minimaal) € 8,- te storten op gironummer 4068809 van "De Oeverlanden Blijven!" te Amsterdam, o.v.v. 'nieuw lid'. Vermeld a.u.b. bij uw overschrijving ook uw adres.
- Aan dit nummer werkten mee: Tello Neckheim, Nico Jansen, Ferry Wieringa, Remco Jonker en Hans Bootsma (redactie).

Natuur- en Milieu Educatiecentrum De Waterkant

Anton Schleperpad 1 bij de Nieuwe Meer is doorgaans tijdens de vrijwilligersdagen op dinsdag en woensdag tussen 11.00 uur en 16.00 uur geopend. U kunt eventueel bellen als u langs wilt komen: 020-669 19 63.

De Waterkant is tevens het startpunt voor excursies, educatieve programma's voor scholen en de Natuurclub.

Adressen

Ledenadministratie:

Jacob van Lennepkade 109d, 1054 ZJ Amsterdam,
bestuur@oeverlanden.nl

Voorzitter:

Tello Neckheim, voorzitter@oeverlanden.nl

Vice-voorzitter:

Daphne de Wijs, bestuur@oeverlanden.nl

Penningmeester en secretaris:

Chris Arntzen, secretaris@oeverlanden.nl

Ledenadministratie:

Ria Beerlage, bestuur@oeverlanden.nl

Oeverredactie:

Hans Bootsma, bestuur@oeverlanden.nl

Bestuurslid:

Nico Jansen, bestuur@oeverlanden.nl

P.R. Contacten:

JanKees van Dijk, tel: 6171915, pr@oeverlanden.nl

Natuur en veldwerk:

Geert van Griethuysen, Stichting Veldstudie, Hei- en Boeicopseweg 143, 4126 RH Hei- en Boeicop, tel: 0347-342085, stveldhb@xs4all.nl of natureeducatie@oeverlanden.nl

Natuurclub:

vacature, natuurclub@oeverlanden.nl

In dit nummer:

- 3 Koelingsproject NUON
 - 5 Notities uit het veld
 - 7 Postzegelbeheer
 - 10 Nieuwe imkers
 - 12 Slakken en kevers
 - 13 Voortgang waternota
 - 14 Broedvogelinventarisatie
 - 15 Berichten
- Oproep vacature natuurclub

Bij de voorplaat:

Aan de westkant van het NME-centrum bevindt zich naast de nieuwe grote vijver nog altijd de plek voor huttenbouw en kampvuurtjes, waar scholieren na afloop van de natuurlessen dikwijls broodjes bakken. Links de vorig jaar door Nico Jansen opgemetselde nieuwe pizzaoven, in het midden staat nog de oude.

Foto: Hans Bootsma

Druk: De Appelbloesem Pers, Amsterdam

Oplage: 1100

Koudewinning in de Nieuwe Meer, een kille bedoening

Al enige jaren geleden vatte het energiebedrijf NUON het plan op om de kantoren van de Zuidas met koud water uit de omgeving te koelen. Naast de airconditioning van de gebouwen in de zomer, vergt vooral de koeling van de servers van de computers de nodige energie, ook in de winter. Benutting van de grote hoeveelheid koud water uit de Nieuwe Meer is dus zeer energiebesparend en lijkt daarom milieuvriendelijk. De nadelige gevolgen van de opwarming lijken evenwel zo groot dat verschillende belanghebbenden rond het meer met procedures willen bereiken dat het Hoogheemraadschap van Rijnland haar zorgplicht voldoende nakomt.

Voor het onttrekken van grote hoeveelheden water aan een gebied en het weer lozen moeten uiteraard vergunningen door diverse overheden als stadsdelen en waterschappen worden verstrekt. Hierbij dienen uiteraard de gevolgen voor mens en milieu te worden onderzocht. Voor de Nieuwe Meer is het Hoogheemraadschap van Rijnland verantwoordelijk. NUON en de economische diensten van stadsdelen

hebben belang bij een goedkope en ook wel milieuvriendelijke manier om het koelingsproject te verwezenlijken maar willen natuurlijk niet te diep in hun buidel tasten. Voor NUON kan het koelingsproject gewoonweg winst opleveren. Rijnland ziet wel wat in de plannen van NUON, maar dient als overheidsinstantie ook voor de belangen voor mens en dier op te komen.

Onze vereniging kwam pas achter deze plannen van

De Nieuwe Meer: voortaan 's zomers een giftige soep?

Foto: Yigal Boegborn

NUON via een krantenbericht. Uit bezorgdheid over de ecologie van het meer plaatsten wij direct al vraagtekens bij de uitspraak dat het terug geloosde koelingswater de Nieuwe Meer nauwelijks zou doen opwarmen. Ook de watersportverenigingen en woonbootbewoners vreesden dat deze koudwaterwinning het toch altijd al om de hoek loerende gevaar voor de vorming van het giftige en stankoverlast gevende blauwalg zou vergroten.

Convenant

Bewoners en recreanten op en rond de Nieuwe Meer werden bij de koelingplannen betrokken, en zelfs werd er op 6 februari 2006 een convenant getekend tussen NUON en diverse watersportverenigingen. Dit convenant had betrekking op de Wet Verontreiniging Oppervlaktewater-vergunning van juni 2006. Er waren hier destijds geen bezwaren tegen. Tegen de WVO-vergunning van juni 2007 werd wél bezwaar aangetekend door één watersportvereniging. Naar aanleiding van de uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State werd de aanvraag opgeschort. In vergelijking met de eerdere vergunning zijn een aantal voorwaarden flink versoepeld. Zo mag de maximumtemperatuur van het meer nu oplopen tot maar liefst 28 graden tegenover de eerdere 25. Ook is de verplichting dat NUON blauwalgplakkaten binnen 24 uur opruimt, komen te vervallen. Volgens Cees Fisser, die in de *Westerpost* een korte serie over de koelingsperikelen schreef, legt Rijnland bovendien twijfels die het Waterloopkundig Laboratorium over haar meetresultaten heeft, wel heel gemakkelijk in eigen voordeel uit.

Een aantal watersportverenigingen dacht samen met onze vereniging dat het zin heeft om procedures tegen de voorschriften te blijven voeren. Er is eerst een proforma-bezwaarschrift ingediend tegen het besluit van Rijnland van 22 juli 2008, met als doel om later het officiële bezwaarschrift in te dienen.

Bellenblaasmachine uitgezet

Inmiddels rees afgelopen zomer de blauwalgproblematiek de pan uit waardoor er enkele maanden niet gezwommen kon worden. Oorzaak hiervan was hoogstwaarschijnlijk een experiment dat NUON met medeweten van Rijnland had gedaan. Al sinds 1993 wordt de vorming van blauwalg tegengegaan door lucht in de Nieuwe Meer te blazen vanaf twee pompstations in de Oeverlanden. Hierdoor vindt menging van de verschillende lagen van het water plaats, waardoor de temperatuur lokaal niet al te hoog oploopt, wat de vorming van

blauwalg tegengaat. Maar nu had NUON gevraagd de bellenblaasmachine later aan te zetten om zo de invloed van de koeling op de watertemperatuur in het meer te kunnen meten. Toen deze later ook nog enkele gebreken vertoonde, kon zich geen menging van de temperatuurlagen in het meer voltrekken met alle rampzalige gevolgen vandien. Rijnland blijft trouwens volhouden dat het slechts om een defect ging'

Deze zomer werden zodoende twee bijeenkomsten belegd in het verenigingsgebouw van onze bureaus aan het water, de watersportvereniging Onklaar Anker, waarbij allereerst de belanghebbenden vragen over een en ander aan NUON en Rijnland konden stellen. Op de tweede bijeenkomst hebben NUON en Rijnland nog met powerpointpresentaties uitleg gegeven over de mogelijke oorzaak van de plotselinge ontwikkeling van de blauwalg. Volgens NUON is het niet zeker dat hun experiment de oorzaak is van de blauwalgexplosie, maar dat ook vervuild water uit de Haarlemmermeer hieraan debet was. Hier bleek tevens dat meldingen van verschillende kanten aan Rijnland over de opkomst van de blauwalg onvoldoende behandeld waren tot grote onvrede bij de diverse gebruikers van de Nieuwe Meer.

Zeven verschillende partijen, waaronder de Vereniging De Oeverlanden Blijven!, zouden met hulp van milieuadvocate Anna Jonkhoff tegen de aanvraag van de vergunning bezwaar aantekenen op diverse gronden. Stadsdeel Slotervaart zal nog een eigen bezwaarschrift indienen. Ook zij werd door Rijnland niet ingelicht over het experiment en moest het nieuws over de watervervuiling met blauwalg via de provincie Noord-Holland horen. Zij wil vooral bereiken dat door aangescherpte voorschriften de belangrijke recreatieve functie van de zwemstrandjes gehandhaafd kan blijven.

Onduidelijkheid in procedure

Het meest recente nieuws is dat een aantal watersportverenigingen zich teruggetrokken heeft uit de procedure omdat zij nog geloven in het convenant. Het is te begrijpen en te waarderen dat zij nog vertrouwen stellen in NUON en in een overheidslichaam als Rijnland. Aan de andere kant is het ook goed te begrijpen dat dit vertrouwen verloren gaat als er zonder ruggespraak met de belanghebbenden op los wordt geëxperimenteerd, en dan achteraf ook nog wordt geprobeerd hiervoor niet de volledige verantwoordelijkheid te nemen, en niet toe te geven dat daardoor de kinderen die in de Nieuwe Meer hebben gezwommen, aan gevaar zijn blootgesteld. Een gemiste kans van NUON en Rijnland.

Frank Rey namens IJssloot en de hydroloog Han Stricker, die een belangrijke rol spelen in het volgen van het koelingsproject, stellen verder dat het terugtrekken van de verenigingen onlogisch is omdat het nog slechts om een bezwaarschrift tegen de nieuwe vergunning gaat (de eerste stap), waarvan de deadline op 8 oktober was gesteld. Maar pas de tweede en mogelijk derde stap, indien nodig, worden echt juridisch. Deze stappen worden slechts gevolgd na onderling overleg.

Frank Rey maakt er verder melding van dat IJssloot en een aantal andere verenigingen wel in is gegaan op een uitnodiging van Rijnland om op 1 oktober bij Rijnland in Leiden nader van gedachten te wisselen. Er volgde een bespreking van een paar uur, waarin iedereen de argumenten tegen deze nieuwe vergunning mocht verduidelijken. Van de kant van Rijnland was er veel begrip en men gaf de indieners op de meeste punten gelijk. Het

bleek ondermeer dat Rijnland zelf ook niet precies weet hoe het zogenaamde maatwerkbesluit precies in elkaar stak. Intern wordt door Rijnland een en ander nu uitgezocht. Voor een hernieuwde vergunning moet in ieder geval toestemming worden verkregen van de dijkgraaf, hetgeen niet vóór de deadline van 8 oktober kon gebeuren. Volgens Frank Rey dus geen reden om af te zien van het bezwaarschrift. Er lijkt een niet geringe kans te zijn dat Rijnland de vergunning zelf al nietig verklaart en er zodoende een nieuwe (in overleg met de verenigingen aangepaste) versie komt.

Dus nu maar hopen dat onze bezwaren leiden tot een veiliger manier van koudwaterwinning door NUON. NUON zal er alles aan doen om dit project tot ontwikkeling te brengen. Maar dat mag niet ten koste gaan van de bewoners en recreanten van en op de Nieuwe Meer!
Tello Neckheim

Najaarsnotities van een vrijwilliger

Foto's: Yigal Boegborn

Ik ben een stedeling, maar diep in mij schuilt een boer, een buitenmens. Om dat aspect van mijn karakter aan bod te laten komen, werk ik graag buiten. Ik ben als stadsmens per slot van rekening ook niet meer dan een Neanderthaler met een paar eeuwen beschaving. Ik heb het kampvuur vervuild voor een centrale verwarming, mijn dierenvacht voor een jas met donsveertjes. Maar de een voelt zich beter thuis in een huis dan de ander. Ik kan, laat ik het zo uitdrukken, goed met de stad leven.

Soms ontdek ik ook in de stad volop natuur. En dan heb ik het niet alleen over het gras tussen de stoeptegels. Het kan gebeuren dat heel de stad de trekken van een bos vertoont. Een bos vol vreemde dieren. Kantoorgebouwen zijn dan het gebergte en de huizenblokken

zijn als bergwanden met uitsparingen waar mensen hun intrek in hebben genomen. Loop ik in een smalle straat, dan loop ik door een kloof. Beklim ik de trappen van een flat, dan sta ik even later op de top van het uitzicht te genieten.

Soms, als mijn fantasie me in de steek laat, dan is het goed dat ik me tot het pure, tot het onversneden spul kan wenden. De stad geeft mij dan te weinig ruimte, is te nadrukkelijk aanwezig, ze wil teveel van me. Buiten ben ik dan weer vrij in mijn gedachten. Geen reclames, flarden telefoongesprekken en strak ingerichte ruimtes. Struiken, bomen, heide, bos. Konijnen, merels, nachtegalen. Maar zoals de natuur in de stad nooit geheel afwezig is, zo is de stad in een gebied als De Oeverlanden nooit ver weg.

De ringweg, de spoorlijn, de vliegtuigen, de boten, de homomannen in de bosschages. Maar ben ik er eenmaal aan het werk, dan verdwijnt de stad na een paar uur als nevel in de ochtend. Zoals die dag dat ik in het Jaagpadbos met de zeis een pad vrijmaakte. Er gebeurde toen iets wonderlijks. De stad die ik zoëven nog had geroken, gehoord en gezien, was plotsklaps verdwenen.

Ineens had het monotone gesuis van auto's plaatsgemaakt voor het geluid van klaterende waterval. Het piepen van het onderstel van de intercity naar Amsterdam CS die hijgend de bocht richting Slotervaart nam, was veranderd in de kreet van een groot bronstig dier. Speedboten werden zwanen die vaart maakten om het luchtruim te kiezen en de zoekende mannen in de bosjes zag ik niet meer als dolende zielen, maar als een groep dieren, thuis in deze biotoop onder de rook van de stad.

Hoewel je buiten meer met de seizoenen leeft - de bomen en planten veranderen nadrukkelijk en het gedrag van dieren verandert - is het niet zo dat in de stad de seizoenen geen rol spelen. Ze nemen alleen andere gedaantes aan. Buiten de stad zie je dat de kalender bij de herfst is aangekomen door de bladeren die van kleur veranderen en uiteindelijk van de boom vallen, regenbuien die het land teisteren, ganzen die wegtrekken.

In de stad is het voor mij herfst als het bokbier weer uit de tap vloeit, de etalagepoppen bontkragen dragen en de open schoenen aan de kunststof voeten zijn verruild voor hoge laarzen. En het is winter als ik aan de rand van het Nieuwe Meer de wind als een scheermes langs mijn wangen voel snijden en de homomannen zich niet meer laten zien vanwege temperaturen die uitstekende delen kunnen doen bevriezen.

In de stad is ondertussen de kerstverlichting in de huizen en gebouwen neergestreken, neemt de geur van speculaaskruiden bezit van de winkelstraten en dansen jonge stellen pirouettes op de kunstbaan op het plein. De nabijheid van de stad drong zich ook eens aan me op toen ik op een dag erop uit was getrokken om wat jonge struiken in de grond te planten. De struiken zouden langs het Anton Schleperspad komen. Ze moesten gaan dienen als groene muur tussen het fietspad en het gebied van de naarstig zoekende mannen.

Met een schop en een spade betrad ik het drassige en met gras begroeide veld en zette vol goede moed mijn spade in de grond. De struiken lagen al ter plekke. Maar in plaats van soppend de diepte in te verdwijnen, stuitte ik bruusk ("Kleng!") op een steen. Ietwat verbaasd deed ik een stap opzij en probeerde het nogmaals. Maar weer stuitte mijn goede wil op iets onverzettelijks; de aarde wilde niet bewerkt worden. Langzaam en behoedzaam besloot ik toen de werelddol van zijn opperhuid te ontdoen.

Wat ik aantrof was opzienbarend: baksteen, asfalt, beton, putdeksels, oude stukken muur met het behang er nog op geplakt. Het was de wereld op zijn kop. Normaal is de aarde de ondergrond van met mensenheden neergezette bebouwing, maar hier stond ik op het dak van de wereld. De natuur had met een groene deken de stad weggemoffeld. Ze had op sierlijke wijze een oude erfenis doen vergeten. Het was een mooie, maar ook onthutsende ervaring. Alsof iemand met een gezonde blos op de wangen gitzwarte longen bleek te hebben.

Ferry Wieringa, beheervrijwilliger bij De Oeverlanden

Foto: Yigal Boegborn

Het beheer van enkele snippers Oeverlanden

Op de vernieuwde colofonpagina wordt tegenwoordig gerept van beheer van de Oeverlanden 'op traditioneel-ecologische grondslag'. Deze term roept nogal wat vragen op. In de eerste plaats verbaast het veel mensen dat je in het beheer van een natuurgebied werkt; zij zien natuur bij uitstek als iets dat juist niet beheerd wordt. Afgezien dan van het onderhoud van paden, het opruimen van gevaarlijke bomen, monitoren, excursies en dergelijke zou er dan niet veel te doen zijn. Er wordt op heel wat plekken echter ook heel wat gemaaid en gezaagd. Daarbij is het soms ook de moeite waard kleinere stukjes vegetatie onder handen te nemen, zogenaamd postzegelbeheer.

Zou men het gebied aan zijn lot overlaten, dan zou het op den duur dicht groeien. Nog steeds zou er dan een stukje natuur op de noordoever van de Nieuwe Meer overblijven dat de moeite waard zou zijn. Door de gevarieerde bodemsamenstelling en hoogteligging zou er zeker geen eenvormig bos ontstaan. Toch zou het jammer zijn als een aantal stukken zouden dichtgroeien. Niemand zou het fraaie uitzicht langs het Anton Schleperspad met z'n gevarieerde bomengroepen willen missen, of het Centrale Rietland, de bloemrijke open plekken in het Jaagpadbos Niet alleen zou dit afbreuk doen aan onze beleving van het gebied, maar ook veel plantensoorten zouden verdwijnen. Vlinders stellen brede bospaden, gevarieerde bosranden en andere open, maar beschutte plekken eveneens op prijs.

Graslandsoorten gedijen alleen daar waar ze in de zon staan. Bovendien dient de vegetatie ook één of twee keer per jaar gemaaid worden, anders worden ze weggeconcurrereerd door hoogopschietende zogenaamde ruigtekruiden. Ruigten zijn overigens ook een biotoop met hun eigen natuurlijke waarden die de moeite waard zijn. Zij staan vooral op de overgang tussen bos en grasland. Op sommige plekken worden ook deze in de Oeverlanden gehandhaafd. Zij worden eens in de paar jaar gemaaid, waardoor de soortenrijkdom op den duur toeneemt of in ieder geval gehandhaafd wordt. Bovendien geeft dat de kans opslag van jonge boompjes weg te halen, anders zou zo'n plek alsnog langzamerhand in bos veranderen.

Ecologisch groenbeheer

Betekent dit dat het natuurbeleid in de Oeverlanden kunstmatig is? Dat is maar hoe je er tegenaan kijkt. Het is niet persé zo dat niet ingrijpen altijd de grootste natuurwaarden voortbrengt. Volgens sommige ecologen

deed de grootste soortenrijkdom in Nederland zich rond 1900 voor, en niet ergens in de middeleeuwen of nog eerder. Behalve dat er toen veel meer 'woeste gronden' waren, kwam toen door de op steeds grotere schaal ingevoerde rationele landbouwmethoden een eind aan een eeuwenlang min of meer constant traditioneel landgebruik. Op sommige plekken is het juist de wisselwerking tussen menselijk handelen en natuurlijke processen die de grootste natuurwaarden met zich mee brengt. Hierdoor kon bijvoorbeeld op graslanden een rijke flora met bijbehorende fauna ontstaan.

Hetzelfde geldt ten aanzien van het hakhoutbeheer. Veel bosplanten liepen in Zuid-Limburg juist terug nadat de hakhoutcultuur in de moderne tijd geleidelijk aan in onbruik raakte. De specifieke ecologische waarden van wilgengrienden en knotwilgen gingen eveneens door verwaarlozing teloor. Maar in de Oeverlanden worden 's winters bomen als wilg, els en es teruggezet en wilgen geknot om als geriefhout (voorzetoevers, stookhout, hekwerkjes, huttenbouw) te gebruiken.

Was vroeger het voorkomen van een rijke schakering aan planten en dieren te beschouwen als een bijproduct van een traditionele manier van landbouw bedrijven, nu is het bevorderen van ecologische waarden het hoofddoel. Vandaar de door mij voorgestelde, mogelijk wat raadselachtige term 'beheer op traditioneel-ecologische grondslag'. Niet slechts 'traditioneel', we zijn immers niet bezig met het runnen van een middeleeuwse boerderij. Op deze gedachtegang is eigenlijk een groot deel van wat men onder de term 'ecologisch groenbeheer' verstaat gestoeld.

Met dit in het achterhoofd worden in de Oeverlanden graslanden en ruigten gemaaid. Voor de goede orde: in ruim de helft van de Oeverlanden heeft nooit enig

beheer plaatsgevonden. Hier is dus sprake van natuurlijke successie. Op het ogenblik wordt het bomenbestand in de Oeverlanden overheerst door wilgen, echte pioniersbomen. Op de laurierwilg na zijn alle in Nederland voorkomende wilgensoorten er te vinden.

Er zijn tegenwoordig wel steeds meer jonge eiken te zien. Deze kunnen als climaxsoort op termijn gaan domineren als het bos volwassener wordt. Wie weet hebben we over een eeuw een eikenbos. Eigenlijk zijn er in en rond Amsterdam maar weinig plekken waar een dergelijke natuurlijke ontwikkeling plaats heeft. Het is juist de afwisseling van biotopen die voor de natuur vaak het beste blijkt uit te pakken.

Postzegelbeheer

Voor de Oeverlanden is in 2000 een heel beheerplan geschreven, dat in grote lijnen de basis vormt voor de huidige praktijk van het beheer. Het gaat hier om een zeer uitgewerkt plan dat niet altijd in haar geheel kon worden uitgevoerd. Bovendien is het gebied aan verandering onderhevig. Een belangrijke verandering werd in 2004 teweeg gebracht door de introductie van Schotse hooglanders waardoor besloten werd het beheer binnen dit deel van het gebied sterk te verminderen om zo de effecten van begrazing te kunnen bezien.

Als ik zo de afgelopen jaren in de Oeverlanden aan het werk was, vroeg ik me soms af waarom een aantal vegetaties niet beheerd werden, terwijl ze er toch veelbelovend uitzagen. Hier en daar lagen wat snippers die òf over het hoofd waren gezien òf waar de Schotse hoog-

landers niet aan wilden beginnen. In overleg met de vaste beheerders besloot ik geleidelijk aan een aantal van deze stukjes te gaan maaien. Voordeel is niet alleen dat dergelijke vegetaties in stand worden gehouden, maar ook dat plantensoorten die zo behouden blijven, zich mogelijk naar andere delen van de Oeverlanden kunnen verspreiden bij voortgaande successie. Wellicht des te meer als er ooit een tijd komt die wat intensiever en nauwkeuriger beheer mogelijk maakt. En verder zijn al deze kleine projecten natuurlijk even zovele experimenten met vegetatiebeheer waar je op een heel klein stukje nauwkeurig de effecten van het gevoerde beheer kunt monitoren.

't Baaitje

Ongeveer honderd meter westelijk buiten het koeiengebied ligt een mooi, klein baaitje van ongeveer vijftien meter breed en diep. Hier groeiden rond 2004 nog planten als veldsalie, beemdkroon, beemdooievaarsbek, bont kroonkruid, zwarte toorts en wilde marjolein, en zelfs een enkel exemplaar van de verfijnde knolsteenbreek, naast allerlei ruigtekruiden als koninginnenkruid en harig wilgeroosje onmiddellijk langs het water. Kortom, allerlei planten van rivierdijken en kalkgraslanden, die het op deze plek nog behoorlijk deden. Veel ervan zal men normaal gesproken niet in de omgeving van Amsterdam aantreffen. Deze waren hier kennelijk terecht gekomen in het kader van één van de ecologische compensatieprojecten voor de aanleg van het recreatiegebied. Maar op dat moment was het al een aantal jaren

Op de achtergrond de brede open strook langs het Anton Schleperspad in westelijke richting.
Op de voorgrond de Chris Arntzenplas met een aantal knotwilgen, vlakbij het depot.

Foto: Yigal Boegborn

† Baaitje, na de jaarlijkse maaibeurt.

Foto: Hans Bootsma

onbeheerd gelaten en zodoende aan het verruigen.

Sindsdien heb ik het in de nazomer telkens gemaaid en het maaisel afgevoerd. Hoewel het nog te vroeg is om definitieve conclusies te trekken, lijkt er toch wel sprake te zijn van een uitbreiding van allerlei soorten, vooral van marjolein en beemdooievaarsbek, maar ook van zwarte toorts en beemdkroon. Zelfs verscheen er een exemplaar van de grote centaurie, en bleken er ook nog gulden sleutelbloemen te groeien. Het aantal exemplaren van de knolsteenbreek is verdubbeld van twee naar vier.

Helaas heeft het stadsdeel zonder ons daarover in te lichten, laat staan te consulteren, in het kader van 'Oeverlanden Op Orde' (zie *Oever* 55) besloten het desbetreffende stukje te bestemmen als hondenstrandje. Hiertoe werd de ecologische voorzetoever weggehaald en langs het water een hoeveelheid zand gestort. Hoewel de gevolgen vooral dankzij het schuine talud tot nog toe mee lijken te vallen, kan het nu toegenomen bezoek met de resulterende betreding op den duur onmogelijk goed zijn voor een optimale ontwikkeling van de vegetatie.

Pinksterbloemveldje

Een ander stukje ligt in de buurt van het Oostelijk Moerasbos bij het Kleine Rietlandje. Hier groeiden in 2004 wat iele pinksterbloemen in een grazige vegetatie, enigszins in de schaduw. Ook hier vond een toenemende verruiging plaats in de vorm van oprukkende bramen en brandnetels. De eerste jaren maaide ik het stukje tweemaal per groeiseizoen, met soms nog wat extra bramen trekken. Na een jaar of twee verscheen er maar liefst een rietorchis. Deze heeft zich daarna niet meer laten zien. Of deze door de koeien is verorberd dan wel uitgestoken, wat wel vaker het lot is van allerlei orchideeën in de Oeverlanden, is ons onbekend.

Ondertussen werd het lapje grond steeds meer tot een bosweetje waar de koeien een begerig oog op lieten vallen. Hun gegraas maakte het maaien hier steeds minder nodig. De laatste jaren hoefde het gras alleen in de na-

zomer nog licht gemaaid te worden, en twee keer per jaar de braam, brandnetels en zuring wat terugdringen - precies wat ook een boer op een stukje grasland zou doen. Het aantal pinksterbloemen, dat aanvankelijk maar langzaam toenam, leek wel verdrievoudigd, en ook maakten ze een grotere en vitalere indruk.

Inmiddels hebben zich hier voor de Oeverlanden overigens algemene soorten als gewone agrimonie en kattestaart gevestigd.

Oeverzone

Een ander stukje van wat intensiever beheer ligt langs de oever van de Nieuwe Meer zelf. Langs een deel hiervan loopt het pad op enige afstand van het meer en is het ook wat hoger gelegen dan de laagliggende oeverstrook die hier en daar vrijwel een plas-draskarakter heeft. Nico Jansen nam hier het initiatief om hier een aantal wilgen terug te zetten en een deel van de vegetatie te maaien. Het gaf snel een toename van de niet op grote schaal in de Oeverlanden aanwezige poelruit en valeriaan te zien.

Soortgericht beheer

Verder heb ik op een aantal plaatsen de vegetatie gemaaid om daarmee planten als veldlathyrus, heksenmelk, blauwe knoop en grote pimpernel te behouden c.q. te laten uitbreiden. In de meeste gevallen heeft dit voornamelijk tot enige bescheiden successen geleid, zelfs nadat ik na twee of drie jaar door een combinatie van gebrek aan vooruitgang en tijd het beheer weer min of meer gestaakt had. Maar dat is dan een vorm van ongeduld die in het natuurbeheer eigenlijk uit den boze is. Deze zomer kwamen er dan eindelijk toch wat beloningen: op delen van de Kleivlakte verscheen weer veldlathyrus op de plekken waar deze vroeger voorkwam.

Op een andere plek zaaiden marjolein en beemdooievaarsbek zich uit, terwijl elders grote wederik en grote pimpernel zich voorzichtig lijken uit te breiden. En ook het al langere tijd kwijnende heksenmelk kwam weer tot bloei, al maken deze planten geen echt krachtige indruk. Maar een aanmoediging om het beheer op deze plek voort te zetten is het zeker.

Op een aantal plekken is behoud van een soort niet gelukt: de oprukkende braam heeft helaas de enige groeiplek van hondspeterselie in het gebied doen verdwijnen, terwijl ook het heggedoornzaad op dezelfde manier bedreigd wordt.

Hans Bootsma

Nieuwe imkers op het depot

Sinds het begin van de zomer kent het depotterrein met het NME-centrum weer een aantal bijenkasten. De nu drie kasten bevinden zich achter de vleermuisbunker. Als opvolgers van wijlen Hugo Veerman die zijn activiteiten drie jaar geleden moest beëindigen, hebben we in Hans de Jong, Niek van Dijk en Rhona McArthur nieuwe imkers gevonden.

Waarom zit je nu op een stoel naar de kasten te kijken?

Hans: 'Ik zit te kijken of de bijen met stuifmeel terugkomen. Dat zou namelijk betekenen dat ze nog steeds een nieuw volk aan het opbouwen zijn, met andere woorden dat de koningin 'aan de leg' is.'

Hoeven we niet bang te zijn dat ze gaan steken; tenslotte is onze schafteek hier vlak naast?

Niek: 'Het risico dat je gestoken wordt als je buiten bezig bent loop je altijd. Is het niet door wespen, dan wel door wilde bijen. Het risico wordt met drie bijenkasten vlak naast je etenstafel natuurlijk wel iets groter. Bijen zullen als het even kan sowieso niet steken, want na een steek gaat de bij zelf dood. Bovendien hebben we gekozen voor een uiterst vriendelijk ras, de Carnica.'

Ik werd anders de eerste dag dat ik hier vlakbij aan het werk was wel gestoken. Ik kon niet meer met het werk doorgaan.

Hans: 'Dat was echt de eerste dag, dan zijn ze inderdaad onrustig en moeten duidelijk nog wennen. De bijen zijn verhuisd, en kennen de nieuwe omgeving nog niet. Vandaar dat ze zo de hele tijd bij de ingang van de kast heen en weer zweven.'

Inderdaad heb ik er daarna nooit meer een cent last van gehad. Had je geen problemen met het virus dat onder bijen schijnt te heersen?

Niek: 'Of de verdwijnsziekte waar al talloze berichten over in de bladen hebben gestaan veroorzaakt wordt door een virus is nog onduidelijk. We behandelen onze bijen volgens de regels tegen Nosema en de Varroa-mijt, en verder kunnen we voorlopig niets anders doen dan afwachten. Doordat zoveel volken de afgelopen winter niet hebben overleefd liggen de prijzen wel een stuk hoger dan een paar jaar geleden.'

Foto: Wichert Stemerink

Vormen ze geen concurrentie voor de aanwezige kleine wilde bijen op het depot?

Hans: 'Voedselconcurrentie tussen verschillende soorten dieren heb je altijd. In het gebied is overigens niet het voedselaanbod de beperkende factor, maar de nestgelegenheid. De solitaire bijen hebben hierbij een heel andere behoefte dan onze gedomestiseerde bijen, en daarin beconcurreren ze elkaar niet.'

Hoe vaak moet je komen om ze in de gaten te houden?

Niek: 'Er is een periode in mei en juni dat de bijen de neiging tot zwermen vertonen. Daarbij splitst het volk zich en dat willen we als imker wel (want dan hebben we een tweede volk), maar dan niet in het wilde weg maar door ons zelf gecontroleerd.'

'In deze maanden bezoeken we de volken minstens twee keer per week. In oktober voeren we de bijen een flinke hoeveelheid suiker waarmee ze voldoende zijn voorbereid op de winter. Dan hebben bijen en imker bijna een half jaar rust, afgezien van het op een mooie dag in januari of februari bestrijden van Nosema en/of Varroamijt.'

Hoeveel bijen zijn er nu?

Niek: 'Nu? Dan heb je het over eind oktober. Normaal varieert het aantal bijen in een kast van 10.000 aan het eind van de winter tot 50.000 eind juni. Onze drie volken zijn nog in ontwikkeling, dus iedere kast heeft er minder.'

Hans haalt ondertussen de deksel van de kast. De hoed met voile (van ondergetekende) moet wel wat beter omgedaan worden, voor de veiligheid. Ondertussen blaast hij met een piepklein houtskoolbrandertje met daaraan een blaasbalgje, een vast onderdeel van de imkeruitrusting. In deze beroker zat vroeger vaak tabak, maar tegenwoordig onbehandelde jute, gedroogd gras of iets anders wat lekker smeult.

Hans: 'Je moet er precies genoeg rook in blazen, dan raken ze wat gedesoriënteerd zodat ze niet gaan steken. De rook zorgt er voor dat de bijen naar het midden van de kast kruipen en zich vol gaan eten als voorbereiding op het eventueel moeten vluchten als de bosbrand doorzet. Bovendien communiceren bijen in de - donkere - kast voor een belangrijk deel via feromonen. De rook verstoort die communicatie. Als je te veel rook erin blaast kunnen ze soms wel gaan vluchten, en in het ongunstigste geval ben je ze dan kwijt.'

Hoeveel honing kunnen ze op den duur geven?

Hans: 'Ze kunnen best wel zo'n 400 potjes honing per jaar gaan produceren. Er zijn imkers die met hun bijen reizen. Als de koolzaad in bloei staat verhuizen de

volken daar heen, of naar de kersen, of naar een appelboomgaard, of naar een laan met lindes, of naar de hei. Imkers die met hun bijen reizen halen soms wel tot 80 kilo honing per jaar uit een enkele kast. Wij zijn dat trouwens niet van plan.'

Dat is nog behoorlijk wat, die 400.

Niek: 'Ja, best wel mooi. Hoewel, de kosten blijven altijd hoger dan de opbrengst. Maar we doen het vooral voor de lol en uit pure interesse. Het leven van zo'n volk bijen is zo fascinerend, van hoe de functies binnen het volk verdeeld zijn tot de bijdans waarmee de rest van het volk op de hoogte gesteld wordt in welke richting en op welke afstand hoeveel van een specifieke nectardragende bloem te vinden is.

'Zoals een visser kan genieten van rustig aan een oever naar zijn dobber te zitten staren, zit ik regelmatig op mijn stoel op een paar decimeter van de vliegplank naar de bijtjes te kijken. Als er dan nog een geïnteresseerde bezoeker naast me komt zitten waaraan ik wat uitleg kan geven is het helemaal mooi.'

Dus je wilt best regelmatig "les" komen geven?

Niek: 'Hoewel we alle drie natuurlijk onze eigen dagelijkse bezigheden hebben, kan dat natuurlijk af en toe. Volgend jaar gaan we in ieder geval proberen om een demonstratiekast neer te zetten. Dan kan iedereen op het centrum veilig binnen in een kast met bijen kijken, op zoek naar de koningin bijvoorbeeld, of naar een bij die aan het dansen is.'

Hans Bootsma

Foto: Carla Peperkamp

Een slakje op de Vlinderburcht

Sinds de aanleg van de vlinderburcht is Hans Bootsma druk doende de vegetatie te beheren en de ontwikkeling hiervan te volgen. Begin dit jaar vielen mij enkele zeer jonge slakjes op die rondkropen op de grote granieten stenen, oorspronkelijk gebruikt voor zandbakranden, waarmee het grondlichaam van de burcht bij elkaar wordt gehouden. Ik herkende de soort meteen omdat de slakkenhuisjes wit gekleurd waren en al een bruin gekleurde rand lieten zien. De Bolle duinslak (*Cermeuella virgata*) was ook doorgedrongen op de Vlinderburcht!

De Bolle duinslak is geen zeldzaamheid op ruderaal kalkrijke plaatsen in de omgeving van Amsterdam. Zelfs in de Oeverlanden komt deze huisjesslak op enkele plaatsen voor. Maar als een populatie het ergens naar zijn zin heeft, kan hij zich als pionierssoort in aantal enorm uitbreiden. Elke keer als ik op het depot van de Oeverlanden was, keek ik op de burcht naar de slakjes en de laatste keer ergens in augustus was de soort massaal aanwezig.

Opvallend waren de verschillende kleurvariëteiten: ivoorwit met bruine banden; geheel ivoorwit; bruin met vlekkerige tekening maar ook grote en kleinere huisjes. Het volwassen huisje is ongeveer anderhalve centimeter breed en hoog. Afhankelijk van de klimatologische omstandigheden worden ze in de nazomer volwassen en gaan ze paren. De slakken zijn niet schadelijk voor de planten omdat ze voornamelijk algen en afgestorven plantenresten eten. Als de slakken gepaard hebben, gaan ze dood. In het volgende jaar kun je dan honderden lege huisjes vinden.

Hoe de Bolle duinslak op de vlinderburcht is gekomen is altijd leuk om naar te gissen. De dichtstbijzijnde populatie is langs de Oude Haagseweg en het lijkt niet logisch dat de soort er op eigen kracht is gekomen.

De kans is groot dat enkele slakjes of eieren via stenen, grond of planten zijn aangevoerd. Ook kunnen vogels landslakjes verspreiden via hun krop. Omdat de slakkenhuisjes zo variabel van kleur zijn, lijkt het alsof de aanvoer niet van een kleine populatie afkomstig is.

Tello Neckheim

Foto: Hans Bootsma

Het Aziatisch liefheersbeetje.

Foto: Ruud Jansen

Keveronderzoek in de Oeverlanden

Ruud Jansen is nog steeds druk bezig met zijn keveronderzoek in de Oeverlanden. Het aantal tot nu toe bekende soorten bedraagt nu 327 van 53 keverfamilies en daarnaast heeft Ruud 21 wantensoorten gevonden (dat is een andere groep insecten dan kevers maar kunnen er wel op lijken). Hij gebruikt verschillende vangtechnieken zoals het zetten van bekvallen voor loopkevers, het spoelen van oevers voor het vangen van loopkevers en kortschildkevers, het onder boomschors en in paddestoelen verzamelen, en verder met waternet, sleepnet en kloplaken.

De aanwezigheid van veel dood hout in het gebied is zeker van invloed op de diversiteit. Zo vangt Ruud achter schors van dode bomen vele keversoorten die van schimmels leven of jagen op houtkevers. Zo heeft Ruud laatst poppen uitgekweekt die hij onder wilgenschors vond. Het bleek de roodkopvuurkever te zijn die in de vorige *Oever* is afgebeeld. Midden in de winter vond Ruud het vals liefheersbeestje (*Endomychus coccineus*) onder wilgenschors, een vrij zeldzame soort.

Het Aziatische liefheersbeestje blijkt de meest algemene soort liefheersbeestje in het gebied te zijn. Onder populierenschors overwinteren er honderden exemplaren op een kluitje. De invloed van de Schotse hooglanders heeft Ruud niet wetenschappelijk kunnen onderzoeken, omdat hij startte met de inventarisatie toen de koeien er al waren. Wel heeft Ruud onder en in de koeienvlaaien veel mestkevers en andere keversoorten gevonden. In een potval met aas heeft hij tweemaal een grote mestkever gevangen: *Geotrupes spiniger* met een afmeting van bijna 2,5 cm! Op zaterdag 13 september was er een Torrentocht in de Oeverlanden onder leiding van Ruud Jansen, die volgend jaar waarschijnlijk herhaald wordt.

Tello Neckheim

Aantal voorstellen waternota spoedig gerealiseerd

Lozing van te voedselrijk water uit de Ringvaart in de Eco-sloot door middel van een onaangekondigd aangelegde pijp bracht de Oeverlanden ertoe allerlei zaken op het gebied van de waterhuishouding eens na te lopen. Dit resulteerde in mijn nota 'Kommer en Kwel in de Riekerpolder', later omgedoopt tot 'Oase aan de Zuidas'. Hierin worden een tiental grote en kleine projecten voorgesteld die erop gericht zijn zowel de waterkwaliteit te verbeteren als de beleving van het water in de Oeverlanden te vergroten. Een volledige versie hiervan is op onze website terug te vinden.

Zaterdag 17 mei zijn de voorstellen uit de nota na afloop van de algemene ledenvergadering besproken. Aan de levendige discussie onder leiding van Egbert Tellegen namen ondermeer vertegenwoordigers van Waternet, portefeuillehouder (lees: stadsdeelwethouder) Paulus de Wilt, een aantal stadsdeelraadsleden en andere vertegenwoordigers van stadsdeel Slotervaart deel. Voor de meeste punten bleek ruime ondersteuning van de aanwezige leden van de vereniging te bestaan. Met betrekking tot de punten die de waterkwaliteit en de daarmee samenhangende aanleg van helofytenfilters behelzen, is besloten het lopende onderzoek dat Waternet naar het fosfaat- en stikstofgehalte in het oppervlaktewater uitvoert, af te wachten. Wanneer de

Foto: Nico Jansen

onderzoeksresultaten beschikbaar zijn, kan worden beoordeeld of en waar helofytenfilters nodig zijn.

De plannen die betrekkelijk eenvoudig zijn uit te voeren willen we trachten dit najaar te realiseren. In aanmerking komen:

- Aanleg van een aarden dam in het oostelijke gedeelte van de eco-sloot. Dit is een experimenteel project om te bekijken of door voldoende kwel het waterpeil vijftig centimeter verhoogd kan worden. Wanneer blijkt dat dat niet het geval is, dan dient de dam ter zijner tijd weer verwijderd te worden. Eventueel kan een pijp met klep worden aangebracht die ervoor zorgt dat het waterpeil in elk geval niet lager wordt ten gevolge van verdamping.
- Herprofilering van de afloop van de Jaagpadsloot naar de gemaalkolk. Direct achter de houten stuw een trapsgewijze stapeling van granieten trottoirbanden, vervolgens een betonnen buis met een doorsnede van een halve meter onder het toegangsweggetje naar het bos over een lengte van 2,5 meter. Vanaf hier dan een geleidelijke twintig meter lange afloop van -1.20 NAP naar

Wisselende waterstanden in de Oeverlanden: in winter en voorjaar staan grote delen van het gebied rond het Oostelijk Moerasbos buiten de paden blank. De pijp die het overschot nu nog afvoert wordt vervangen door een beekloop (zie p.14)

Foto: Nico Jansen

de -1.90 NAP van de gemaalkolk met een deltavormige uitloop in de gemaalkolk. De wanden van de duiker kunnen worden uitgevoerd met gestapelde stenen, bijvoorbeeld eveneens granieten trottoirbanden of anders gebroken tegels. De ruimte erbinnen kan worden opgevuld met het steenkorrelmateriaal dat vrijkomt bij de verwijdering van de bestaande duiker. De tamelijk steile wanden kunnen met muurplanten als varens begroeid raken.

- Aanleg van een steile wand voor ijsvogels aan de Jaagpadboskant van de gemaalkolk. Landschap Noord-Holland heeft na een bezoek ter plekke hiervoor een positief advies afgegeven. De mogelijkheid bestaat om twee wilgen die dicht aan het water groeien met een lier om te trekken, waardoor de wortelkuiten rechtop komen te staan. Anders kan ook een aarden wal van vier meter lang en anderhalve meter hoog opgeworpen worden. Deze rustige plek is zichtbaar vanaf de Riekerweg aan de overzijde.

- Realisering van de winterbeek als overloop van het oostelijk moerasbos naar de poldertocht. De huidige pijp laat van ongeveer half januari tot half april zo'n 17.000m² afstromen, afhankelijk van de neerslaghoeveelheid in deze periode. De afgelopen jaren bedroeg deze steeds ruim 200mm. Gezien de aard van de grond, tamelijk homogeen zand, en het kleinschalige karakter, kan de bedding door handwerk, met schep en kruiwagens, worden uitgevoerd.

Alleen de duiker in het fietspad vergt twee zaagsneden in het asfalt en het uitgraven van het onderliggende materiaal. In totaal zal 30m³ grond verzet moeten worden; dat zijn zo'n 600 kruiwagens vol! Het overtollige zand kan in de nabijheid verwerkt worden, of bijvoorbeeld voor de ijsvogelwand gebruikt worden. Dit plan dateert al uit de begintijd van de vereniging, het zou erg leuk zijn als dit in het 25ste jubileumjaar gerealiseerd is.

Nico Jansen

Ijsvogel

Foto: Remco Jonker

Het is vier uur...

... als m'n wekker afgaat en ik met spijt vaststel dat ie stuk moet zijn. Als ik me omdraai om verder te slapen bedenk ik me opeens waarom ik zo vroeg wilde opstaan. Ik spring uit m'n bed, grijp m'n verrekijker en notitieblok en spring op de fiets.

Begin juni, het is windstil, de zon komt voorlopig nog niet op, de Oeverlanden zijn donker en verlaten, maar de merels en nachtegale klinken al mooi en oorverdovend. Het mooiste is, ik heb het gebied vanmorgen helemaal alleen voor mezelf. Eventjes tenminste, totdat Ben komt aanfietsen. Het is de eerste keer dat ik hem ontmoet, gisteren belde hij om aan te bieden me te helpen bij de inventarisatie.

We pluizen het gebied vanaf het Westelijk Recreatiegebied tot en met het Oostelijk Moerasbos volledig uit. We noteren elke vogel die laat merken dat-ie aan het broeden is, of dat van plan is, dus we luisteren naar roep of zang en speuren naar jongen en vogels die nestmateriaal verzamelen.

Van april tot en met juni hebben we vijf ronden gemaakt. Steeds vanaf een uur vòòr, tot een uur ná zonsopgang. Om een heel korte indruk te geven, we hebben in totaal 41 soorten gezien of gehoord en met redelijke zekerheid bijna 250 broedgevallen vastgesteld. De lijst

wordt aangevoerd door winterkoning, koolmees en tjiftjaf, gebruikelijk voor een vochtig gebied met wilgen en veel ondergroei. Welke soorten het interessantst zijn is persoonlijk, maar ik vond het zelf erg leuk om zo dicht bij huis broedgevallen van ijsvogel, nachtegaal, matkop (onzeker) en bosrietzanger vast te stellen.

We werken zoveel mogelijk volgens de methode van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van SOVON. Dat geeft geen garantie dat we geen enkele vogel missen, maar dat maakt het wel mogelijk om de resultaten te vergelijken met die van andere gebieden of andere jaren. Bijvoorbeeld met de telling van volgend jaar. Dus als je zin hebt om in het voorjaar bij zonsopgang van vogelgeluiden en modderschoenen te genieten, laat 't me weten, dan gaan we samen!

Remco Jonker

NASCHRIFT:

een rapport zal komend half jaar nog verschijnen.

Wie volgend jaar Remco wil assisteren kan zich via bestuur@oeverlanden.nl opgeven.

Maatschappelijke stage in Oeverlanden

Afgelopen voorjaar werd in de Oeverlanden een eerste driedaagse proefstage gelopen in het kader van de door het huidige kabinet ingevoerde maatschappelijke stage. De maatschappelijke stage zal verplicht zijn voor leerlingen op alle niveaus van het voortgezet onderwijs. Doel van de maatschappelijke stage is dat 'alle jongeren tijdens hun schooltijd kennis maken met én een onbetaalde bijdrage leveren aan de samenleving'. Achterliggende gedachte is ook versterking van de sociale samenhang. Voor stageplekken denkt men vooral aan scholen, sport- en culturele instellingen. Op den duur wil men toewerken naar de realisering van 7500 groene stageplaatsen om leerlingen zonder agrarische achtergrond kennis te laten maken met dier en natuur. Er zal een gefaseerde invoering plaatsvinden; in 2011 moeten de stages volledig gerealiseerd zijn.

Via de vrijwilligerscentrale, die mede belast is met de uitvoering, werd de vereniging benaderd of de Oeverlanden al mogelijkheden bood voor een 'pilot project'. Zolang dit niet een te zwaar beroep doet op de vrijwillige medewerkers, hebben we besloten hieraan mee te werken, omdat de Oeverlanden, behalve via de

reeds bestaande educatieve activiteiten, zo nog meer mensen de kans biedt in contact met de natuur te komen. Voor ons betekent dit het opdoen van ervaring met jongeren, die mogelijk ooit vrijwilliger worden.

Hans Bootsma

Stichting Veldstudie krijgt subsidie voor 2008

De Stichting Veldstudie krijgt dit jaar van het stadsdeel Slotervaart 9200 euro subsidie, als bijdrage aan de veldwerklessen voor het basis- en voortgezet onderwijs. De scholieren krijgen de lessen in het gebied De Oeverlanden. Met verrekijkers om de nek en kaarten in de hand gaan zij op zoek naar alles wat vliegt en groeit, eten eetbare bessen en bestuderen plant en dieren in de sloot en aan de oevers van het De Nieuwe Meer. Door de subsidie krijgen scholen uit Slotervaart de lessen tegen een gereduceerd tarief. Jaarlijks komen er meer dan 1000 leerlingen naar De Oeverlanden voor een dagje natuurstudie. Dit aantal neemt nog steeds toe, ondermeer doordat het nieuwe NME-centrum (Natuur- en Milieu-educatie) in De Oeverlanden steeds bekender wordt.

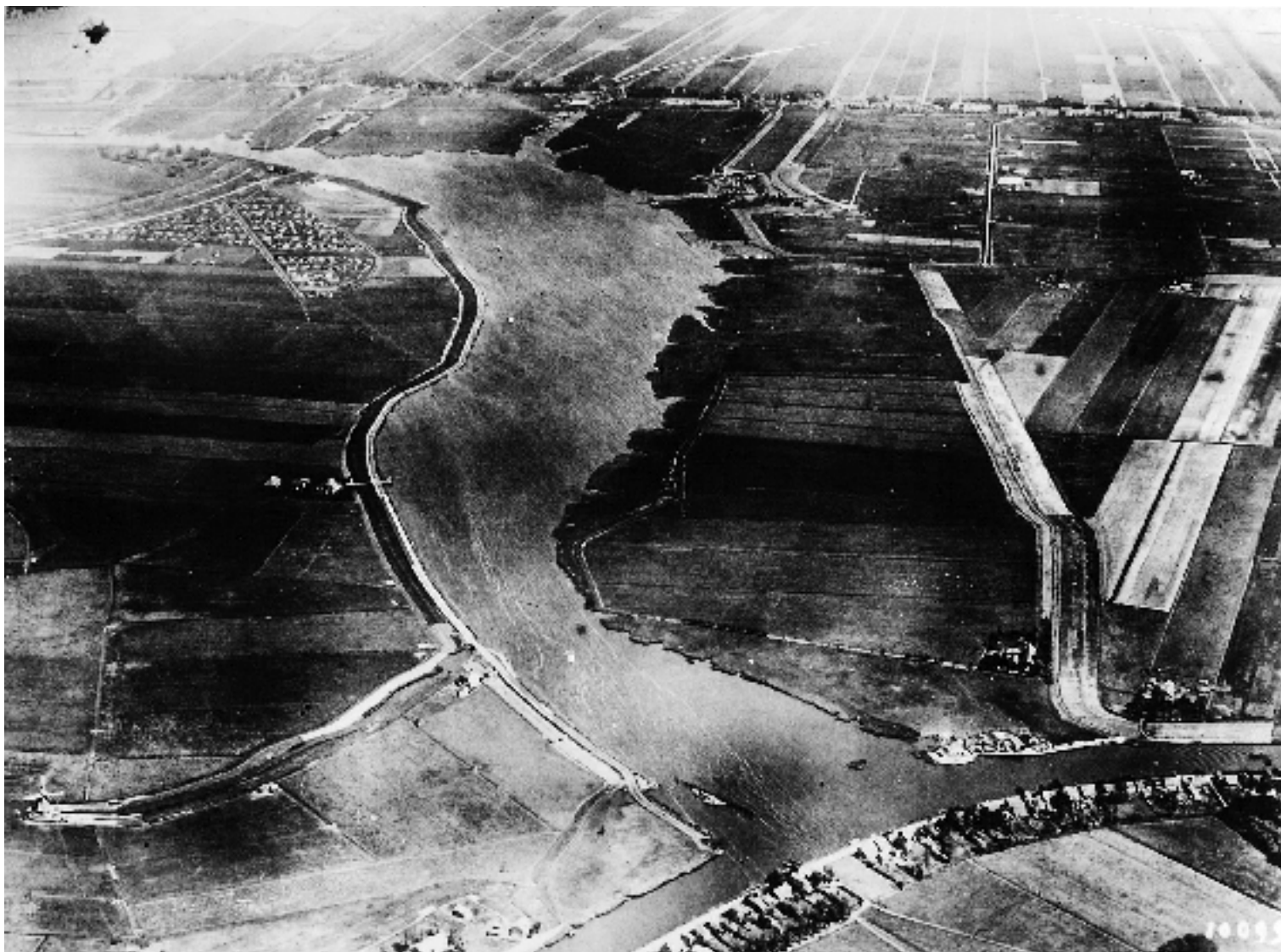
HERHAALDE OPROEP VACATURE NATUURCLUB

Sinds het vertrek van Sabine Kuijper hebben we de vacature 'natuurclubjuf' nog altijd niet kunnen opvullen. Er hadden twee enthousiaste kandidaten gereageerd, maar om uiteenlopende redenen is de vacature nog steeds niet opgevuld. Helaas ligt daardoor de natuurclub al ruim een jaar stil. Wij zoeken voor deze belangrijke activiteit van onze vereniging daarom dringend een

ENTHOUSIASTE VROUW OF MAN,

die ervaring heeft met het werken met kinderen en zelfstandig les kan geven over natuur en milieu. De natuurclub is ongeveer tien keer per jaar in het weekend. De leeftijd is van 8 tot 12 jaar en de groep is ongeveer 12 kinderen groot.

Activiteiten waren: braakballen uitpluizen, wilgen knotten, soep maken, vuurtje stoken, houtskool maken, paardrijden met JanKees, hutten bouwen en broodjes bakken. Graag je reactie mailen naar het bestuur via de website of bellen met Daphne de Wijs (679 68 49) of Tello Neckheim (675 30 55). De vereniging biedt een dagvergoeding, onkostenvergoeding (reis en educatiematerialen), en een prachtig gebouw en gebied waar met de kinderen in gewerkt kan worden. Wij willen wel een referentie-onderzoek doen. Ideaal zouden wij vinden een docent(e), die graag in haar vrije tijd kinderen iets wil leren over de natuur.

24 mei 1935

Deze foto is bijna tien jaar ouder dan de luchtfoto in de vorige Oever, genomen door de RAF eind 1944. Dit is een vogelvluchtpanorama van west naar oost over de gehele lengte van het Nieuwe Meer dat toen nog langgerekt en smal was. Op de voorgrond is een stukje van de Haarlemmermeerpolder met de Ringvaart zichtbaar. Aan de rechterhand liggen de zuidelijke oeverlanden. In 1934 is begonnen met de aanleg van het Amsterdamse Bos, en er is eigenlijk nog weinig te bespeuren van aanlegwerkzaamheden, behalve langs de Koenenkade waarvan de taluds zijn verbreed naar het zuiden. Van de Bosbaan die hier enkele jaren later gereed kwam op ruwweg honderd meter parallel ten zuiden ervan, is nog niets te zien. Het Jaagpad op de noordoever is bijna over zijn gehele lengte (3,5km!) zichtbaar, met binnendijs een zogenaamde kwelsloot.

Alleen met het vergrootglas is in de linkerbovenhoek nog juist het Olympisch Stadion zichtbaar.

Op de voorgrond links de Riekerpolder waarvan de lange uitwatering bij café Opoe uitmondt in de Nieuwe Meer. Deze molen verloor in 1932 grotendeels zijn functie door een motorisch aangedreven pomp, en werd in 1956 gedemonteerd om in 1961 aan de Amstel bij de Kalfjeslaan weer opgebouwd te worden. De molen moest wijken voor de vergroting van de Nieuwe Meer voor de zandwinning ten behoeve van de op-hoging voor de aanleg van de Westelijke Tuinsteden. Iets verderop aan de dijk ligt een als boerderij vermomd kruithuis behorende bij de Stelling van Amsterdam. Aan de horizon loopt de Amstelveense Weg en daarachter Buitenveldertse polder. Tussen de Nieuwe Meer en de Amstelveense Weg liggen boezemlanden. Een mensenleefijd later is het allemaal dichtgebouwd. De Riekerpolder is gesticht in 1636, toen het boezemland tussen de Sloterveen en de Nieuwe Meer bedijkt werd, en is als zelfstandig waterschap opgeheven in 1963.

Nico Jansen